

Núi Hàm Long

16:23', 3/12/ 2004 (GMT+7)

Núi Hàm Long (còn có tên là **Úc Sơn**, **Trường Úc**, **Cần Úc**) thuộc thôn Thuận Nghi, xã Phước Nghĩa, huyện Tuy Phước. Núi cao 92 mét, trông giống đầu rồng, có hang giống miệng con rồng nên dân gian gọi núi Hàm Long.

Núi nằm giữa vùng đồng bằng, có con sông Hà Thanh uốn lượn vòng vèo bao bọc lấy toàn bộ phía bắc và phía tây của núi. Chảy về phía đông, sông đổ nước vào đầm Thị Nại cách đó chừng dăm kilômét, đem theo lượng phù sa đáng kể góp phần nuôi dưỡng cho các loài thủy sản sinh sôi. Sát chân núi phía tây nam và nam là quốc lộ 19 nối liền huyện lỵ Tuy Phước với thành phố Quy Nhơn qua ngã chợ Dinh. Mương nước thủy lợi chạy song song với đường, đổ nước lên đồng ruộng nuôi khoai lúa bốn mùa.

Núi Hàm Long trải dài ra phía đông bắc, tạo nên các đồi gò nhỏ. Trong núi có hang sâu và rộng, gọi là đường thủy đạo, có thể dùng làm nơi đóng quân, dấu quân khi cần.

Trên núi có đền Hàm Long, chùa Hang (tên chữ là Sơn Long tự), có chùa Thanh Minh thờ các âm hồn. Dưới chân núi là Gò Chợ, hay còn gọi Chợ Gò, nơi hàng năm diễn ra phiên chợ đặc biệt chỉ họp ngày mùng Một Tết. Cùng với họp chợ là các sinh hoạt văn hóa lễ hội như đánh cờ tướng, kéo co, hò bài chòi, biểu diễn văn nghệ... Tương truyền, nơi này ngày trước nghĩa quân Tây Sơn đóng đồn trú, tổ chức ra phiên chợ Gò để quân dân cùng vui Tết, mua bán cầu may và cũng để quân sĩ đỡ nhớ gia đình.

Khu vực núi Hàm Long là nơi diễn ra trận đánh ác liệt giữa quân Tây Sơn và quân Nguyễn Ánh vào năm 1793. Chỗ cầu Ván qua sông Hà Thanh dưới chân núi có dấu tích hai khẩu đại bác cỡ lớn và nhiều đạn gang của quân Tây Sơn. Nơi đây nghĩa quân của Nguyễn soái Mai Xuân Thưởng cũng đánh Pháp mấy trận nổi tiếng, làm quân địch thiệt hại đáng kể. Nhân dân vùng này có nghề nung vôi nổi tiếng. Có câu ca dao lưu truyền từ lâu đời:

Bao giờ Trường Úc hết vôi

Thì anh hết đứng hết ngồi nhớ em

Vôi Trường Úc chủ yếu nung bằng đá san hô lấy từ ngoài biển. Bây giờ nghề làm vôi ở đây bị hạn chế vì Nhà nước cấm khai thác san hô nung vôi, làm suy kiệt nguồn lợi thủy sản và môi trường, nên câu ca dao trên không còn đúng nữa.

Núi Hàm Long không cao nhưng có dòng sông bên nước uốn lượn, tạo nên cảnh sơn thủy hữu tình, lại có dấu tích lịch sử, có hội Chợ Gò đầu năm, nên trở thành điểm du lịch lý thú.

. Thục Chương

Hội Chợ Gò (ảnh: Đào Tiến Đạt)